

Minister reageert op Actal-advies

In een brief van 28 september 2015 aan de Tweede Kamer reageert minister Melanie Schultz van Haegen (I&M) op het ongevraagde Actal-advies over legionellapreventie. In TVVL Magazine 06-2015 is op dat advies uitgebreid ingegaan en ook in TVVL Magazine 09-2015 werd naar aanleiding van het Nationaal Congres Sanitaire Technieken aan dat advies aandacht besteed. In dat magazine werd ook gewag gemaakt van een werkbezoek van de minister waar zij een hoop gekke regeltjes voor legionellapreventie zag.

W. (Will) Scheffer, TVVL Expertgroep Sanitaire Technieken

In het ongevraagde Actal-advies 'Regeldruk bij legionellapreventie' geeft Actal een aantal aanbevelingen voor het verbeteren van de uitvoering van het legionellabeleid en het verlagen van de administratieve lasten bij legionellapreventie. De minister had tijdens een Wetgevingsoverleg Water met de Tweede Kamer toegezegd dit advies te zullen bestuderen. Dat heeft ze opgepakt, onder andere door een werkbezoek af te leggen samen met de inspecteur-generaal van de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) om met eigen ogen te zien hoe zo'n inspectie plaatsvindt en hoe dit door bedrijven wordt ervaren. De bevinding van de minister van het werkbezoek staat kort verwoord in het editorial van TVVL Magazine 09-2015. Tijdens het Algemeen Overleg Water in juni dit jaar heeft de Tweede Kamer aandacht gevraagd voor vereenvoudiging van legionella-regelgeving. In een brief van 28 september 2015 aan de Tweede Kamer geeft de minister haar reactie op dat advies, op basis van het Actal-advies, de eerdere besprekingen met de Tweede Kamer en haar eigen ervaringen tijdens genoemd werkbezoek. Bij de uitwerking van de voorstellen zal de minister gebruik maken van de inbreng van de Tweede Kamer en de aangekondigde voorstellen van de VVD, wanneer die beschikbaar komen.

■ WEINIG VOORKOMEND

Actal definieert Legionellose als een weinig voorkomende infectieziekte, die schadelijk kan zijn voor mensen met een verminderde weerstand, maar die bij een tijdige diagnose goed te behandelen is. Desalniettemin lopen volgens de minister in Nederland elk jaar zo'n 180 tot 280 mensen Legionellose op. Jaarlijks overlijden daarvan rond 8 tot 11 mensen en velen houden er lange tijd -soms levenslang- ernstige gezondheidsklachten aan over. Ook in het buitenland vinden regelmatig besmettingen plaats. In Portugal heeft vorig jaar een grote uitbraak van Legionellose plaatsgevonden via een natte koeltoren, met 11 doden en 336 zieken. En in Spanje (Catalonië) was er op twee plaatsen een uitbraak, met totaal 7 doden en ruim 50 zieken. Dit geeft volgens de minister aan dat een zorgvuldige afweging tussen eenvoud van regelgeving en gezondheidsrisico's van groot belang is. Een rechtstreeks verband tussen de regelgeving en het aantal gerapporteerde legionellosepatiënten is volgens het Actal-advies lastig te leggen. De minister wijst er op dat afgelopen jaren de aandacht voor en diagnose van Legionellose-infecties sterk is verbeterd, wat zou kunnen verklaren dat het aantal gerapporteerde Legionellosepatiënten niet daalt. Tegelijkertijd

is bij heel veel Legionellosepatiënten niet bekend wat de bron van de infectie is, en worden de voorschriften voor legionellapreventie in leidingwater door slechts 50% van de prioritare locaties nageleefd. In de Beleidsnota Drinkwater heeft de minister daarom een evaluatie aangekondigd naar de oorzaken van de slechte naleving en de te nemen maatregelen om de naleving te verbeteren.

■ BETER BRONONDERZOEK

Actal constateert dat bij ruim 80% van de in Nederland besmette Legionellose-patiënten geen bron gevonden kan worden. Dat heeft te maken met het feit dat legionellose in het begin niet als zodanig wordt herkend en er dus geen onderzoek naar de bron plaatsvindt. Schultz van Haegen heeft toegezegd om samen met haar collega Schippers van VWS te onderzoeken hoe dit kan worden verbeterd, want hiermee kan verdere besmetting worden voorkomen en kunnen er eerder maatregelen worden genomen. Beide bewindsvrouwen zijn ook in gesprek hoe huisartsen bij legionellosepatiënten eerder de bron van besmetting kunnen achterhalen.

■ ATLAS LEEFOMGEVING

Actal stelt dat de aandacht voor legionel-

labeheersing evenwichtiger verdeeld zou moeten worden over alle mogelijke besmettingsbronnen. De minister deelt de mening van Actal dat tot nu toe te weinig aandacht uitgaat naar de legionellarisico's van natte koeltorens. Belangrijk probleem daarbij is dat deze installaties (naar schatting zo'n 4000 in Nederland) vaak niet zo makkelijk te herkennen zijn. Om handhaving en toezicht te vereenvoudigen wordt in de Atlas Leefomgeving een module 'Natte koeltorens' ingebouwd. Daarmee worden de al bekende koeltorens voor iedereen zichtbaar en krijgen burgers en bedrijven de mogelijkheid om (vermoedelijke) natte koeltorens die nog niet in de Atlas staan, alsnog te melden. De minister verwacht dat deze module eind dit jaar operationeel is. De opmerking van Actal dat rond de legionellarisico's van potgrond nog niets geregeld is, is eveneens onderwerp van gesprek in de contacten van de minister met de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

■ REGELHULP

In haar brief aan de Tweede Kamer gaat de minister verder in op de bedrijven die te maken hebben met legionellapreventie. Waar het gaat om legionellapreventie in leidingwater betreft de regelgeving uitsluitend de prioritairere locaties zijnde tijdelijke verblijfplaatsen. Daarnaast gaat het om bedrijven waar specifieke (aerosolvormende) installaties aanwezig zijn, zoals natte koeltorens, proceswaterinstallaties of zwembadwaterinstallaties. De meeste ondernemers in de vrijetijdseconomie zullen in de praktijk slechts één of twee soorten installaties hebben waarvoor preventievoorschriften gelden, met name de leidingwaterinstallatie en de zwembadwaterinstallatie. In opdracht van de Inspectie Leefomgeving en Transport is hiervoor nu een regelhulp ontwikkeld, specifiek voor legionellapreventie in leidingwater. Met deze regelhulp kan elke ondernemer in enkele stappen zien aan welke wettelijke verplichtingen hij in zijn specifieke situatie moet voldoen. Gekeken wordt of zo'n regelhulp ook ontwikkeld kan worden voor legionellapreventie in natte koeltorens.

■ AANTAL TOEZICHTHOUDERS

Actal geeft in haar advies aan dat er veel verschillende toezichthouders zijn. De minister wijst erop dat dit heeft te maken met het feit dat regelgeving betrekking heeft op de desbetreffende installatie. Zo zijn de voorschriften rond legionellapreventie opgenomen in de regelgeving die op de betreffende installatie betrekking heeft, zoals de Drinkwaterwet (leidingwater), de Whvbz (whirlpools en andere zwembadinstallaties), de Wet milieubeheer (natte koeltorens) en de Arbowet

(proceswaterinstallaties). Er zijn dus inderdaad verschillende toezichthouders bij de preventie betrokken. Maar dit betekent volgens de minister niet dat het aantal toezichthouders is toegenomen. Wel is de minister het met Actal eens dat een goede afstemming tussen de toezichthouders gewenst is. Dit onderwerp vraagt blijvende aandacht van de Inspectieraad en het Interdepartementaal Legionellaplatform, waarin alle toezichthoudende instanties vertegenwoordigd zijn.

■ LEGIONELLAVEILIG ONTWERPEN EN BOUWEN

Actal merkt op dat preventieve maatregelen gericht op het voorkomen van 'hotspots' – zoals legionellaveilig ontwerpen en bouwen – te weinig aandacht krijgen van wetgever en handhavers. De minister noemt dit een terecht punt. De bij de bouw gebruikte leidingmaterialen hebben invloed op legionellabacteriën. Zoals reeds aangekondigd in de Beleidsnota Drinkwater is Schultz van Haegen samen met minister Blok (Wonen en Rijksdienst) bezig om de Regeling materialen en chemicaliën drinken warmtapwatervoorziening te wijzigen. Daarbij wordt, in lijn met de ontwikkelingen in andere lidstaten van de Europese Unie, een criterium ingevoerd voor de beoordeling van microbiële aangroei van leidingmaterialen. Met Blok bekijkt Schultz van Haegen hoe binnen de bouwregelgeving meer bekendheid kan worden gegeven aan het belang van legionellaveilig ontwerpen en bouwen, o.a. door betere informatievoorziening voor architecten, projectontwikkelaars en aannemers.

■ VERSOEPILING REGELS

Actal gaat in haar rapport in op mogelijke versoepelingen van de regelgeving voor zowel verschillende categorieën waarvoor de legionellaregelgeving geldt als de omvang van een bedrijf. Actal noemt als voorbeeld de versoepeling in de Vlaamse regelgeving voor legionellapreventie uit 2007. Een vergelijkbare versoepeling heeft in Nederland in 2004 ook plaatsgevonden. De regelgeving voor legionellapreventie in leidingwater werd toen beperkt tot de meest risicovolle locaties en tot die locaties waar personen min of meer gedwongen verblijven (zoals gevangenissen en asielzoekerscentra). De regelgeving rond legionellapreventie in leidingwater is in 2007 opnieuw geëvalueerd, resulterend in een RIVM-rapport. Deze evaluatie gaf geen aanleiding om de regelgeving aan te passen. In 2011 is de regelgeving verder versoepeld door Bed & Breakfast-bedrijven met minder dan 6 slaapplekken uit te zonderen. Ook is de meldplicht versoepeld van 100 naar 1000 kve/l (kolonievormende eenheden per liter) en is bepaald dat

de legionellanorm alleen geldt voor een aantal specifieke legionellasoorten.

■ MEEST RISICOVOLLE LOCATIES

Het Centrum Infectieziektebestrijding (CIB), onderdeel van RIVM, houdt een lijst bij van de meest risicovolle locaties. Het betreft zo'n 19.000 zogeheten prioritairere locaties, zoals ziekenhuizen, hotels, campings en jachthavens. Er wordt al onderscheid gemaakt tussen grote en kleine bedrijven. De minister geeft in haar brief aan graag bereid te zijn om samen met het RIVM te kijken of op verantwoorde wijze tot een verruiming van de uitzonderingscriteria kan worden gekomen. Dat betekent dat er een goede afweging moet plaatsvinden tussen enerzijds een voldoende beschermingsniveau en anderzijds de wens tot vereenvoudiging en verlichting van de administratieve lasten.

■ COMMENTAAR

De Tweede Kamer wil een vereenvoudiging van de legionella-regelgeving, met name de VVD. Of één werkbezoek van de minister op park Duinrell, samen met de inspecteur-generaal van de Inspectie Leefomgeving en Transport, haar het juiste beeld geeft van nut en noodzaak van bepaalde legionellapreventiemaatregelen en zicht geeft op een adequate uitvoering ter plaatse van de regels, laten we maar in het midden. De minister meent echter van wel, althans, dat blijkt uit haar brief aan de Tweede Kamer. De minister heeft aan de Kamer al eerder laten doorschemeren heil te zien in een doelwetgeving voor legionellabestrijding in plaats van de huidige middelenwetgeving. De VVD heeft aangekondigd met voorstellen te komen. Maar lang niet alle bedrijven en instellingen zien doelwetgeving zitten. Het is toch bekend dat bedrijven en instellingen soms juist meer gedetailleerde regels willen in verband met de wens om in de complexiteit van alle regels en interpretaties dan meer duidelijkheid te krijgen en te weten waar ze aan toe zijn; d.w.z. liever een 'checklist' (middelenwetgeving) dan een kaderregeling (doelwetgeving). De minister wacht eerst de voorstellen van de VVD, haar partij dus, af. Intussen gaat de minister samen met het RIVM kijken of een verruiming van de uitzonderingscriteria mogelijk is. Uit conceptstukken van het CIB-RIVM blijkt onder meer dat gevangenissen, huizen van bewaring en rechtbanken van de lijst van prioritairere installaties worden geschrapt. Betekent dit dan dat alle elektrochemische technieken voor de bestrijding van legionella in leidingwater op die locaties verwijderd moeten worden? Die technieken zitten daar niet voor niets. Wordt het risico op een legionellabesmetting op die locaties dan juist niet groter?